

YUNANİSTAN'DA (BATI TRAKYA'DA) AZINLIK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE İKİDİLLİ (TÜRKÇE-YUNANCA) AZINLIK İLKOKULLARI

Bilingual (Turkish–Greek) Minority Primary Schools Within the System of Minority Education in Western Thrace of Greece

İbrahim Kelağa AHMET*

Özet

Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk azınlık, Lozan Antlaşmasının azınlıklarla ilgili maddelerine göre anadilinde eğitim almaktadır. Bu eğitim bölgedeki ikidilli azınlık okullarında verilmektedir. Önceleri özerk olan bu okullar yıllar içinde çıkarılan yasalarla bu niteliğini bugün yitirmiştir. Bölgede yaşayan Türkler çocuklarını ikidilli azınlık okullarına ya da sadece Yunanca eğitim veren devlet okullarına gönderebilirler. Anadilinde eğitim hakkı sadece Batı Trakya'da yaşayan Türkler için tanınmıştır. Yunanistan'ın başka bölgelerinde yaşayan Türkler bu haktan yararlanamamaktadır. Yunan Milli Eğitim Bakanlığının 2001-2002 öğretim yılı verilerine göre Batı Trakya'da 223 azınlık ilkokulu bulunmaktadır ve bunlarda 7000 dolayında öğrenci öğrenim görmektedir. Azınlık ilkokullarında 417 Türk ve 437 Yunanlı öğretmen görev yapmaktadır. Bu okullarda Türkçe programdaki kitaplar Türkiye tarafından gönderilmektedir. Azınlık okulları eğitim programı 1957 tarihlidir ve yenilenmesi gerekmektedir. 2000 yılından beri azınlık okullarına devam eden öğrenci sayısında bir azalma görülmektedir. Yunanistan'da Türk azınlık öğrencilerine üniversiteye girişte tanınan kolaylık nedeniyle Yunan devlet okullarını tercih eden öğrencilerin sayısı sürekli artmaktadır. Araştırmalar azınlık okullarının yapılan düzenlemeler sonucunda her iki dili de etkili bir şekilde öğretmede başarısız kaldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Azınlık, Batı Trakya, İkidilli Eğitim, Anadili, Yunanca

Abstract

The minority population that is living in the Western Thrace region of Greece, is receiving education in their native language in accordance with the related acts of the Treaty of Lausanne. This education is being provided by the bilingual minority schools in the region. These schools that were self-administrated previously, they lost their autonomous characteristic by the acts that are passed. as the years passed. The Turkish population that live in the region, should only send their children to the bilingual minority primary schools or to the public schools that provide education only in Greek. The right of education in native language is granted only to the Turkish population that live in the Western Thrace. The Turkish population that live in the other regions of Greece don't have this right. According to the data by Ministry of Education of Greece related with the education years of 2001-2002 there are 223 Minority Schools in Western Thrace. At these schools approximately 7000 students are receiving education and at minority primary schools 417 Turkish and 437 Greek teachers are working. The books for the Turkish curriculum in these schools, are being send by the Turkish Government. The education programme of minority schools is from the year of 1957 and it is necessary to be restored. Since the year of 2000 there is a decrease in the number of the students that are attending to the minority schools. By reason of advantages that are provided by the Greek government for the Turkish Minority students that are graduated from the public schools when they are getting to university, the number of students that are choosing public schools are increasing day by day. The studies show that as a result of the legal arrangements the minority schools are unsuccessful in teaching both of the languages effectively.

Key Words: Minority, Western Thrace, Bilingual Education, Native Language, Greek

* Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi.

Yunanistan'nın Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk toplumu Lozan Antlaşması'nın azınlıklarla ilgili hükümleri çerçevesinde anadilinde eğitim hakkından yararlanmaktadır. Coğrafi olarak sınırlandırılmış olan ve sadece Batı Trakya'da yaşayan Türk azınlık mensuplarına tanınmış olan bu anadilinde eğitim bölgede bulunan ilkokulların yanı sıra, Gümülcine ve İskeçe'de faaliyet gösteren birer azınlık ortaokulu ve lisesi ile altı yıllık eğitim veren birer medresede yürütülmektedir. Bu okullarda dersler hem Türkçe hem de Yunanca olarak yapılmaktadır ve okuma yazma eş zamanlı olarak her iki dilde verilmektedir.

Azınlığa tanınan anadilinde eğitim hakkının hukuki dayanağı her ne kadar Lozan Antlaşması olsa da ve bu Antlaşmaya aykırı iç hukuk düzenlemeleri yapılamayacağı belirtilmiş olsa da yıllar içinde çıkartılan yasalar, ilk zamanlar özerk olan bu eğitimi büyük ölçüde idarenin güdümüne sokmuştur ve son yıllarda azınlık okullarının içine sokulduğu durum nedeniyle işlevini yerine getiremediği yönündeki kaygılar daha yüksek sesle söylenir olmuştur. Biz burada sadece iki dilli azınlık ilkokulları üzerinde durmakla yetineceğiz.¹

İlkokulların durumunu düzenleyen başlıca üç kanun metni bulunmaktadır. Önce bu kanun metinleri irdelenecek ardından Batı Trakya'da şu anda faaliyette olan ilkokullar ve illere göre öğrenci sayıları ile ilgili bilgiler verilecektir.

Azınlık ilkokullarının işleyişini, kuruluşunu, idari yapılarını ve öğretmenlerin atanmasını düzenleyen ve azınlık okullarını resmi olarak "Türk" okulları olarak niteleyen ilk hukuk metni 3065/1954 sayılı "Batı Trakya'daki Temel Eğitim alanındaki Türk okullarının kuruluşu, işleyişi hakkında ve bunların denetlenmesi ile Batı Trakya'daki Türk Okulları Müfettişlerine dair" kararnamedir. Okulları Türk okulu olarak niteleyen bu ilk hukuk metni aynı zamanda bu tanımlamayı kullanan son metin olmuştur.

Albaylar Cuntası döneminde 1972 yılında çıkarılan bir sonraki kapsamlı düzenleme "Batı Trakya'daki Azınlığın Eğitimi ile ilgili 3065/1954 sayılı kararnamenin kimi maddelerini yeniden düzenleyen, değiştiren" 1109/1972 sayılı kanun hükmünde kararnamedir. Yeni yasa "Türk Okulları" adını resmen bırakarak "Azınlık Okulu" tanımlamasını benimsemektedir. Eski yasada Türkçe öğretmenleri okul encümenlerinin önerisi üzerine Azınlık Okulları Müfettişinin onayından geçtikten sonra Trakya Genel Valisi tarafından atanırken, yeni yasa atama sürecini Müfettişin önerisi ile başlatmaktadır (Madde 6/2). Ayrıca atanacak öğretmenlerin bir Yunanca sınavından geçmesi öngörülmektedir. (Madde 6/3)

Batı Trakya'daki Türk Azınlık okullarının özerk niteliğini tamamen ortadan kaldırıp bu okulları Yunan Devletinin tam anlamıyla güdümüne sokan kapsamlı düzenleme içeren son hukuki metni ise Albaylar Cuntasının ardından 1976 yılında gerçekleştirilen genel eğitim reformunun ardından 1977 yılında çıkarılan ve azınlık okullarının bugünkü statüsünü belirleyen 694/1977 sayılı "Batı Trakya'daki Müslüman Azınlığın Azınlık Okullarına Dair" yasadır. Bu yasa ile aynı tarihte çıkartılan 695/1977 sayılı "Azınlık Okulları ile Selanik Özel Pedagoji Akademisi Öğretim ve Denetim Kadrosu ile İlgili Konulara Dair" yasa oldukça önemlidir² çünkü bu yasanın 3. maddesinin 7. fıkrasında öğretmen atamalarında Selanik Özel Pedagoji Akademisi Mezunlarının tercih edileceği özellikle belirtilmektedir. Böylece okul encümenlerinin bu alandaki yetkileri ortadan kaldırılmaktadır. Bu yasal dayanak sonucu azınlık ilkokullarına öğretmen atanması sürecinde, Türkiye'den Eğitim Fakültelerinden mezun öğretmenlerin azınlık okullarında görev alması imkansız hale gelmiştir. Aşağıda eğitim kadrosundan söz ederken de değinileceği gibi Selanik Özel Pedagoji Akademisi mezunu öğretmenler azınlık ilkokullarında sayı itibarıyla çoğunluğu oluşturmaktadır.

Yunan eğitim sistemine göre zorunlu eğitim dokuz yıldır. Bu ilkokul eğitimi ile ortaokul eğitimini kapsar. Yapılan ayırmamada ilkokul ilk derece eğitimi olarak ortaokul ise liseyi de kapsayacak

¹ Azınlık eğitim ile ilgili daha kapsamlı bilgi için bkz.: Kelağa Ahmet I, **Yunanistan'da (Batı Trakya'da) İki dilli Eğitim Veren Azınlık Okullarında Türkçe ve Yunanca Öğrenim Gören Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

² Bu kanun metninin tamamı K, Tsitselikes-L. Baltsiotes, **Meionitike Hekpedeuse tes Thrakes, Sylloge Nomothessias, Skholia** (Trakya Azınlık Eğitimi Mevzuat Derlemesi, Yorumlar), 2001 adlı çalışmada yer almaktadır.

şekilde orta dereceli yada ikinci kademe eğitim olarak adlandırılır. Temel eğitim dokuz yıl olmakla birlikte uygulamada Türkiye'de olduğu gibi ilk ve orta okulların birleştirilerek tek çatı altında eğitim verilmesi uygulaması yoktur. İlkokulu bitiren öğrencinin belgesi bu ilkokulun idari olarak bağlı olduğu ortaokula gönderilir. Öğrenci kayıt döneminde o ortaokula giderek kaydını yaptırıp zorunlu eğitimin ikinci kademesi olan ortaokula devam eder. Bu sistem Yunan okullarında aksamadan çalışır. Azınlık okullarında ise öğrencilerin tercihi tek dilli devlet okulları olabilir, Gümülcine ve İskeçe kent merkezlerinde bulunan ikidilli lise kısımları da olan azınlık ortaokulları olabilir, yine Gümülcine ve İskeçe'nin Şahin İlçesinde bulunan orta ile lise kısmı da olan ve 1998'e kadar eğitim süresi toplam 5 yılken bu tarihten sonra orta ve lise kısmı için eğitim süresinin 3+3 altı yıla çıkarıldığı medreselere devam edebilirler, Gümülcine'deki Türk Başkonsolosluğundan eğitim vizesi olarak Türkiye'deki bir ortaokula devam edebilir, ya da hiçbir orta dereceli eğitim kurumuna başvurmayarak ilkokuldan sonra eğitimi terk edebilirler.

Batı Trakya'da Azınlık öğrencileri ikidilli eğitim yapan azınlık ilkokulları ile tekdilli (eğitim dili sadece Yunanca olan) devlet okullarını seçme konusunda özgürdürler (Tsitselikes-Baltsiotes, 2001 s.55). Dolayısıyla azınlık okullarına devam etme yasal bir haktır fakat bir mecburiyet değildir. Uygulamada ezici çoğunluk çocuklarını ikidilli azınlık ilkokullarına göndermektedir. Türkçe sadece bölgedeki ikidilli azınlık okullarında eğitim dili olarak kullanılır. Azınlık çocuklarının sınırlı da olsa bir bölümünün öğrenim görmeyi tercih etmeye başladığı sadece Yunanca eğitim veren devlet ilkokullarında³ ve öğrenim çağındaki çocukların yarısından fazlasının devam ettiği devlet ortaokullarında Türkçe yabancı dil olarak bile okutulmaz⁴. Batı Trakya dışında bir bölgede bulunanlar buldukları yerlerdeki Devlet okullarına devam etmek zorundadırlar. Onlar buldukları yerlerde kendi anadillerinde eğitim hakkına sahip değildirler, devam ettikleri okullarda Türkçe ne seçmeli ders olarak ne de herhangi başka bir ad altında okutulur. Aynı şekilde Oniki Adalarda yaşayan Türkler de Lozan Antlaşmasına tabi olmadıkları için anadilleri Türkçede eğitim hakkından yararlanamamaktadırlar. O bölgede yaşayan okul çağındaki öğrenciler Türkçeyi aile içi ortamda sözlü dil olarak öğrenmektedirler.

Her azınlık okulunda biri Türkçe eğitim programı için diğeri de Yunanca eğitim programı için olmak üzere en az bir Türk ve bir Yunanlı öğretmen görev yapar. Okulların bulunduğu yerleşim birimindeki Azınlık nüfusun yoğunluğuna göre çok az öğrencisi olan okullar yanında öğrenci potansiyeli zengin olan okullar da vardır.

Mercator Education'nun Yunanistan'da Türkçe Eğitimi ile ilgili 2003 yılı raporunda Eğitim Bakanlığının 1997-98 verilerine göre Batı Trakya'da 223 azınlık ilkokulu bulunmaktadır. Bunlardan 175'i 2 öğretmenli, 1'i 3 öğretmenli, 36'sı 4 öğretmenli, 3'ü 5 öğretmenli, 9'u 6 öğretmenli, 2'si yedi öğretmenli, 2'si 8 öğretmenli, 1'i 9 öğretmenli, 1'i 10 öğretmenli, 1'i 11 öğretmenli, 1'i 12 öğretmenli, 1'i 24 öğretmenlidir. Bu sayılara beden eğitimi öğretmenleri, sanat, bilgisayar ve yabancı dil öğretmenleri dahil değildir.

Öğrenci sayısı çok düşük olan kimi okullar açık kalmalarının yarattığı maliyet düşünülerek Milli Eğitim yetkilileri tarafından kapatılmak istenmektedir ancak bu Azınlığın gösterdiği direnç nedeniyle uygulanamamaktadır.

Azınlık okulları devlet okullarının izlediği tatil programına uyarlar, ek olarak dini bayramlarda ve kandillerde de tatil yaparlar. Bunun sonucunda azınlık okullarının yıllık eğitim süresi genel olarak öngörülen 170 iş gününden diğer okullara göre 15 gün dolayında daha azdır. Bu süre azlığı nedeniyle doğal olarak azınlık okullarında o yıl için öngörülen eğitim programının tamamlanması olanaklı

³ Ancak son yıllarda (1995 ve sonrası) ilkokul 3. sınıfa kadar azınlık ilkokuluna 4. sınıftan itibaren Yunan devlet ilkokullarına geçen öğrencilerin sayısı çok hızlı bir şekilde artmaktadır. Daha da kötüsü ilkokul 1. sınıftan başlayarak devlet okullarına giden öğrencilerin sayısı da artmaktadır. Bu öğrencilerin anadili ediniminde kritik dönem olan ilkokul çağında, çok erken bir dönemde anadilinden farklı bir dilde (Yunanca) eğitim almaya başlamaları onların anadillerinin gelişim sürecini onarılmaz derecede sekteye uğratabacaktır.

⁴ Batı Trakya'da dillendirilen bir habere göre 2006-2007 öğretim yılından başlayarak bölgede Türk öğrencilerin yoğun olduğu bazı devlet ortaokulları ve liselerinde seçmeli haftada dört saatlik Türkçe dersleri okutulmaya başlanacaktır.

olmamaktadır. Bazı okullar hafta tatilini cuma, cumartesi günleri uygular ve pazar günleri de eğitime devam edilir. Vakalios'un (1997 s.51) verdiği bilgilere göre İskeçe ilinde 76 okul pazar günü de açık ve cuma kapalı, Rodop ve Evros (Meriç) illerinde ise 155 okuldan 109'u pazar günü açık ve cuma günü kapalı. Pazar günü açık olan okullara Yunanlı öğretmen kendine göre pazar resmi tatil olduğu için okula gitmemektedir ve o gün Yunanca dersler boş geçmektedir (Kanakidou, 1997 s.93). Böylece büyük bir ders saati kaybı yaşanmaktadır.

Batı Trakya'da 1994-95 öğretim yılında ilkokullara ilişkin Yunan Milli Eğitim Bakanlığına ait istatistiklere göre İskeçe ilinde 76, Rodop ilinde 134 ve Meriç (Evros) ilinde 21 olmak üzere toplam 231 ilkokul bulunmaktadır (Vakalios, 1997 s.41). Bu okullara devam eden öğrenci sayısı illere göre şöyle sıralanmaktadır: İskeçe 3795, Rodop 3076, Meriç (Evros) 511 öğrenci ve üç ilde ilkokula devam eden öğrenci sayısı 1994-95 öğretim yılında 7.382 olarak verilmektedir.

2001-2002 öğretim yılı için Yunan Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre okullardaki öğrenci ve öğretmen sayıları şöyledir.⁵

Tablo 1: İkidilli Türkçe Yunanca İlköğretim

İkidilli (Türkçe/ Yunanca) İlköğretimi	
Batı Trakya'daki Azınlık Okullarının sayısı	223
Öğrenci sayısı	6.842
Yunanlı öğretmen sayısı	437 (ayrıca 41 yabancı dil öğretmeni)
Türk öğretmen sayısı	417
Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı Türkçe öğretmeni sayısı	7

Burada sözü edilen ilkokullardaki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğretmenler devletler arası karşılıklılık ilkesi gereği İstanbul'daki Rum azınlık okullarında görev yapan Yunan vatandaşı öğretmenlere karşılık olarak görev almaktadırlar. Batı Trakya'da ilkokullarda görev yapan Türk vatandaşı öğretmenlerin sayısı son yıllarda çok azalmıştır. Çünkü İstanbul'daki Rum azınlığın sayısında yaşanan azalma burada görev alan Yunanlı öğretmenlerin sayısını da azalmıştır.

1960- 2003 yılları için ilkokullara devam eden öğrenci sayısının⁶ neredeyse yarı oranında azaldığı görülür. Örnek olarak aşağıdaki rakamlar incelenebilir.

Tablo 2: Azınlık okullarındaki öğrenci sayısının yıllara göre değişimi

Öğr. Yılı	Öğr. Sayısı	Öğr. Yılı	Öğr. Sayısı	Öğr. Yılı	Öğr. Sayısı	Öğr. Yılı	Öğr. Sayısı
1960-61	11.268	1968-69	16.078	1984-85	11.295	1996-97	8.062
1964-65	13.040	1971-72	15.237	1988-89	9.931	1997-98	7.561
1965-66	13.646	1974-75	13.978	1992-93	9.090	1999-00	7.046
1966-67	14.276	1981-82	12.085	1993-94	8.665	2002-03	6.694

Rakamlar incelendiğinde öğrenci sayısının yıllara göre çok büyük dalgalanmalar gösterdiği görülür. Buna nüfus artış hızındaki düşüş dışında bir açıklama getirmek zordur.

Ders Araç ve Gereçleri

Ders araç ve gereçlerinin durumuna kısaca göz atarak geçmişten günümüze yaşanan gelişmeleri ve bu günkü durumu kısaca özetlemek gerek. Kitaplar önceleri hiçbir denetime tabi olmaksızın Türkiye'den getiriliyordu (Lozan'ın ilk yıllarında), daha sonra Yunanlı yetkililer ders kitaplarında Yunanistan aleyhinde ifadeler var gerekçesi ile kitapları denetime tabi tutmuş ve sakıncalı sayfaları yırtma yoluna gitmişlerdir. Bir ara Türkiye'den kitap gelişine izin verilmemiş ve kitaplar Yunanistan'da basılmış ancak 1951 Antlaşmasının imzalanmasından sonra ders kitapları tekrar Türkiye'den gelmeye başlamıştır. 1968 Protokolünde de kitaplarla ilgili bir bölüm bulunmaktadır. Bu IV. Bölümde bu konu çok ayrıntılı düzenlenmiştir. Kitapların veya taslaklarının diplomatik yolla her iki ülkenin konu ile

⁵ Bu bilgiler Mercator Education, **The Turkish Language in Education in Greece**, 2003 raporunda yer almaktadır.

⁶ Bu bilgiler Mercator Education, **The Turkish Language in Education in Greece**, 2003 raporunda yer almaktadır.

yetkilendirilmiş olan dairelere her yılın 30 Eylülüne kadar ulaştırılacağı ve metinlerin incelenmesinden sonra Şubat ayı sonuna kadar bunların geri gönderileceği ve her ülkenin kendi dilindeki kitabı kendi ülkelerinde basmakta serbest olduğu ve basılmış kitapların iki örneğinin aynı yılın temmuz ayı sonuna kadar kesin onay için diplomatik yoldan gönderileceği, bunun en geç 1 Eylül'e kadar bitirilerek onaylanan kitapların karşılıklı olarak konsolosluklar aracılığı ile yetkili makamlara gönderileceği ve bu makamların denetim mührünü bastıktan sonra kitapların 15 Eylül'e kadar azınlık okullarına dağıtılmış olacağı belirtilmektedir.

Türkiye ve Yunanistan arasında bu kadar ayrıntılı olarak düzenlenen bu kitaplar konusu için öngörülen prosedür protokolün imzalanmasından sonra belki bir defa tam olarak uygulanmış ve okullara kitaplar dağıtılmış ve ondan sonra bu kitapların yenilenmesi için 2000'li yılların başını beklemek gerek. Çeşitli bahanelerle her iki ülke birbirlerini suçlamış ve yeni kitapların gelişine bir türlü onay verilmemiştir. 2000 yılına kadar Türkçe programın kitapları bir kısmı 50'li yıllarda bir kısmı da 60'lı yıllarda basılmış kitapların eski ve yıpranmış fotokopileriydi. Bir ara Yunan yetkili makamları Türkçe programın Türkçe dersi kitaplarını kendileri basma yoluna gitmiş ve ilkokulun ilk üç sınıfı için Yunanistan'da Yunanlı Türkologlara kitap hazırlatmışlar ve bunları okullara göndermişlerdir. İkili antlaşmaların açık ihlali olan bu durum karşısında veliler çok sert tepki göstermiş ve bunlardan bazıları aleyhine davalar bile açılmıştır Sorunun çözüme kavuşması daha yenidir. Onaylanan yeni Türkçe kitaplar 1999-2000 öğretim yılının sonlarına doğru okullara dağıtılmış eğitim öğretimde en önemli değişkenlerden biri olan kitap konusu yıllarca sürüncemede bırakıldıktan sonra çözümlenmiştir. Türkiye'den gönderilen bu kitaplar dış ve iç yapı özellikleri bakımından Türkiye'de kullanılan kitaplarla aynı niteliktedir. Ancak bu kitaplarda Türk ulusal sembolleri yer almamaktadır.

Yunanca programındaki ders kitapları yıllarca (2000 yılına kadar) Yunan çocuklarına anadili olarak Yunanca için okutulanlarla aynı idi. Azınlık çocuklarının Yunancayı ikinci dil olarak öğreniyor olmalarının uzun süre gözardı edilmesi Yunancanın da istenen düzeyde öğrenilmesini engellemiştir. Bu gerçeği geç de olsa fark eden Yunan Milli Eğitim Bakanlığı azınlık eğitiminin Yunanca kısmı için kapsamlı bir çalışma başlatmıştır. Avrupa Birliğinin mali açıdan desteklediği bu proje "*Müslüman Çocuklarının Eğitimi Programı*" adını taşımaktadır ve bu program azınlık arasında projenin yürütülmesinden sorumlu olan Atina Üniversitesi öğretim üyelerinden Anna Frangudaki'nin adı ile anılmaktadır. Projede Atina Üniversitesinden ve diğer Yunan Üniversitelerinden eğitimciler ve farklı branşlarda akademisyenler akademik katkı ve destek sağlamışlardır. Bu proje kapsamında azınlık çocukları için ayrı bir Yunanca dil öğretim serisi hazırlanmıştır ve bunu hazırlayan ekip Yunancayı ikinci dil olarak düşünmüştür. Bu kitaplar 1999-2000 öğretim yılından beri okutulmaktadır. Program kapsamında Yunanlı öğretmenler de hizmet içi eğitime tabi tutulmaktadır.

On yıllarca ikidilli bir eğitim programında resmi dilin bu dili anadili olarak konuşanlar için hazırlanmış ders kitapları ile öğretilmeye çalışılması ve onun yanında bir dilin anadili olarak öğretimi ile ikinci dil olarak öğretimi farklı yöntem ve öğretim teknikleri gerektirirken bunu yok sayarak azınlık okullarında ders veren Yunanlı öğretmenlerin bu tür bir hizmet içi eğitimden geçirilmeden okullara gönderilmesi ve öğretim zorluklarını aşmayı deneme ve yanılma ile sınıf içi ortamlarda bireysel çabalara bırakmak bu ikidilli eğitime devletin yıllarca verdiği önemin derecesi ve bu ikidilli azınlık eğitime yaklaşımındaki ciddiyet için önemli bir veridir.

Yunanca programın kitapları bu program kapsamında yeniden basıldı ve kitaplar incelendiğinde kültürlerarası eğitim ilkelerini dikkate alarak hazırlandığı izlenimi uyandırmaktadır. Ancak Azınlık çevreleri kitaplarda kullanılan dilde bazı sorunlar olduğunu ileri sürmektedirler. Ders kitaplarında çocukların yaşadıkları kent ve çevreden motifler yer almaktadır.

Öğretim Programı

Lozan Antlaşmasınının 41. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Yunan Devleti kamusal eğitim konusunda Müslüman olan vatandaşlarının önemli bir oranda oturmakta oldukları il ve ilçelerde, Yunan vatandaşı olan bu Müslümanların çocuklarına ilkokullarda anadilleri ile öğretimde bulunulmasını

sağlamak bakımından, uygun düşen kolaylıkları gösterecektir derken Türk azınlığın tümü için anadili olarak kabul edilmektedir. Bu madde ağırlıklı olarak öğretim programının Türkçe olacağını temin etmektedir. İkidilli eğitimde yer alan Yunanca dersler ise yasal dayanağını aynı maddenin devamında yer alan düzenlemede bulmaktadır. Bu hüküm 41. maddenin ilk fıkrasına atıfla anadilde eğitim hakkının Yunan Hükümetinin sözkonusu okullarda Yunan dilinin öğretimini zorunlu kılmasına engel olmayacağını belirtmektedir. Buna dayanılarak eğitim programındaki derslerin bir kısmı Türkçe bir kısmı da Yunanca olarak okutulmaktadır. 694/77 sayılı yasanın 7 maddesinin 1. fıkrası e. bendine göre azınlık okullarındaki müfredat programı ve programda yer alan Türkçe ve Yunanca derslerin saatlerinin dağılımından Milli Eğitim Bakanı sorumludur. Türkçe ve Yunanca derslerin programdaki ağırlığı yasa ile düzenlenmiş değildir. Yunanca programda yer alan Çevre Bilgisi dersi aslında daha önce Hayat Bilgisi olarak Türkçe okutulan dersin yerine Z2/15/9.1.1985 tarihli Bakanlık Genelgesi ile konulmuş ve bir genelge yıllarca Türkçe okutulan bir dersi ortadan kaldırmış ve hassas olan ders dağılımındaki dengeyi Türkçe aleyhine bozmuş ve 1968 protokolünün Azınlık Dili başlığı altındaki 1. bölümünün I.a' ve I. b. maddelerinde yer alan “Şimdiye kadar resmi dilde okutulan dersler bundan böyle de bu dilde okutulacaktır” ve “Bütün diğer derslerin öğretimi, istisnasız azınlık dilinde yapılacaktır” hükmünü yok saymıştır ve bunu açıkça ihlal etmiştir. Programda yer alan müzik ve beden eğitimi derslerinin yarımşar saat Türkçe ve Yunanca okutulduğu belirtilse de okullardaki uygulamaya göre bu dersler Yunanca verilmektedir. Ayrıca bilgisayar kullanımı ve yabancı dil derleri ile ilgili bir düzenleme olmamakla birlikte bunlar pek çok azınlık okulunda Yunanlı öğretmenlerce ve doğal olarak eğitim dili Yunanca olarak okutuluyorlar (Tsitselikes-Baltsiotes 1996, s.58).

Azınlık okulları eğitim programı 1957⁷ tarihlidir. Programın yürürlüğe girdiği tarihten bu yana 50 yıla yakın bir süre geçmiştir. Eğitim bilimleri alanında, kararnamenin yürürlük tarihinden beri geçen sürede meydana gelen gelişmeleri ve bilimsel birikimi görmezden gelen ve öğrencilerde eleştirel ve yaratıcı düşüncüyü, bilişsel ve psikomotor güçleri dengeli bir şekilde geliştirmeyi, onları içinde bulunduğumuz 21. yüzyılın gereklerine uygun kişilikler olarak topluma kazandırmayı amaçlamayan bu programın günün koşullarına cevap vermesi beklenemez⁸. Ayrıca eğitim programının uygulamaya konulduğu tarihte Cumartesi günleri de okullar faaliyette iken bugün haftalık eğitim süresi beş gündür. Bu programa göre öngörülen haftalık 1. sınıf için 27 saatlik, diğer sınıflar için sırasıyla 32, 32, 33, 33 ve 31 saatlik programın uygulanması öğrencilerin neredeyse hergün 7 saat ders görmeleri demek olmaktadır ki, bu yönü ile programın pratikte uygulanmasında güçlükler ortaya çıkmaktadır.

İlkokullarda uygulanan eğitim programına göre derslerin bir kısmı Yunanca bir kısmı Türkçe okutulmaktadır. Türkçe dil dersi, din dersi, matematik, tabiat bilgisi, teknik derslerinin eğitim dili Türkçedir Bu arada resmi eğitim programına göre Müzik dersi ½ saat Türkçe ve ½ saat Yunanca olarak öngörülmekte aynı durum Beden Eğitimi dersi için de geçerlidir. Uygulamada Müzik dersinin Türk öğretmen tarafından, her sınıfta haftada 1 saat olarak verildiği, Beden Eğitimi dersinin ise Yunanlı öğretmen tarafından her sınıfta haftada 2 saat olarak verildiği görülmektedir. Yunanca dil dersi, çevre bilgisi⁹, tarih, vatandaşlık bilgisi ve coğrafya dersinin eğitim dili Yunancadır. Yabancı dil İngilizce ilkökul eğitim programına yeni giren derslerdendir ve 3. sınıfta 2 saat, 4, 5, ve 6 sınıflarda haftada 3'er saat olmak üzere Yunanlı öğretmen tarafından verilmektedir.

Sınıflara göre dağılım aşağıdaki gibidir. Bu dağılım ile ilgili bilgiler Kanakidou'nun ¹⁰(1997) “*Batı Trakya'daki Müslüman Azınlıkta Eğitim*” adlı çalışmasından alınmıştır ancak bu bilgilerin yer aldığı çalışma 1997 yılına aittir. Okullarda fiilen uygulanan program iki ayrı azınlık ilkokulundan temin edilmiş ve derslerin saat dağılımı konusunda güncelleme yapılmıştır. Ancak maalesef her iki okuldan alınan haftalık ders programları bazı derslerin saatlerinde birbirini tutmamaktadır. Bu nedenle ağırlıklı

⁷ 149251/28-11-1957 sayılı Eğitim Bakanlık Kararnamesi ile azınlık okulları müfredat programı düzenlenmiştir.

⁸ Eğitim programının zamanın çok gerisinde kaldığı konusundaki yargıyı Yunanlı araştırmacılar kabul etmektedirler. “N. Panagiotides, *To Meionotiko Ekpedeutiko Systema tes Helladas* (Yunanistan'ın Azınlık Eğitim Sistemi), 1996, s. 68” adlı çalışmasında bu görüşü ileri sürmektedir.

⁹ Bu ders önceleri Hayat Bilgisi adı ile Türkçe verilmekteyken şimdi Yunanca programda yer almaktadır

¹⁰ E. Kanakidou, *He Hekpedeuse sten Mousoulmanike Meionoteta tes Thrakes*, Hellenika Grammata Yayını , Atina 1997.

olarak okullardan birinde uygulanan ders programı dikkate alınarak fiili durum aşağıdaki tablolara yansıtılmaya çalışılmıştır.

Tablo 3: 1. Sınıf Dersleri

Yunanca Dersler	Saat	Türkçe Dersler	Saat
Dil dersi	11	Dil dersi	8
Çevre Bilgisi	2	Matematik	3
Beden Eğitimi	2	Teknik	1
		Müzik	1
Toplam saat	15		13

Tablo 4: 2.Sınıf Dersleri

Yunanca Dersler	Saat	Türkçe dersler	Saat
Dil dersi	11	Din dersi	2
Çevre Bilgisi	2	Dil dersi	9
Beden Eğitimi	2	Matematik	3
		Teknik	3
		Müzik	1
Toplam saat	15		18

Tablo 5: 3.Sınıf Dersleri

Yunanca dersler	Saat	Türkçe dersler	Saat
Dil dersi	10	Din dersi	3
Tarih	2	Dil dersi	8
Çevre bilgisi	2	Matematik	3
Beden Eğitimi	2	Teknik	1
İngilizce	2	Müzik	1
Toplam saat	18		16

Tablo 6: 4.Sınıf Dersleri

Yunanca dersler	Saat	Türkçe dersler	Saat
Dil dersi	10	Din dersi	3
Coğrafya	2	Dil dersi	7
Tarih	2	Matematik	3
Vatandaşlık bilgisi	1	Tabiat Bilgisi	2
Beden Eğitimi	2	Teknik	1
İngilizce	3	Müzik	1
Toplam saat	20		17

Tablo 7: 5.Sınıf Dersleri

Yunanca dersler	Saat	Türkçe dersler	Saat
Dil dersi	10	Din dersi	3
Coğrafya	2	Dil dersi	7
Tarih	2	Matematik	3
Vatandaşlık Bilgisi	1	Tabiat Bilgisi	2
Beden Eğitimi	2	Teknik	1
İngilizce	3	Müzik	1
Toplam saat	20		17

Tablo 8: 6. Sınıf Dersleri¹¹

Yunanca dersler	Saat	Türkçe dersler	Saat
Dil dersi	10	Din dersi	3
Coğrafya	2	Dil dersi	7
Tarih	2	Matematik	3
Vatandaşlık Bilgisi	1	Tabiat Bilgisi	2
Beden Eğitimi	2	Teknik	1
İngilizce	3	Müzik	1
Toplam saat	20		17

Bu tablolarda verilen rakamlara göre Türkçe programda yer alan dersler 98 saat, Yunanca programda yer alan ve eğitim dili Yunanca olan dersler ise 108 saattir. Bu rakamlar altı derslikli okullar için geçerlidir ve altı derslikli yani her sınıf için ayrı bir dersliğin olduğu okul sayısı çok azdır ve okulların büyük çoğunluğu iki dersliklidir hatta tek derslikli olan okullar da vardır. Derslik sayısının azalması Türkçe derslerin saatlerini de azaltmaktadır. Öğrencilerin Yunancayı büyük oranda sadece okul ortamında kullanmaları onların bu dili öğrenmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer taraftan ilkökul birinci sınıftan itibaren aynı anda iki dilde birden okuma yazmaya geçilmesi sadece bu olmamakla birlikte olumsuz bir etkidir. İkidilli eğitim modeli uygulayan Kanada ve başka ülkelerde ilk yıllarda sadece anadili verilirken resmi dil olan ikinci dile geçiş kademeli olmaktadır. Yunancanın öğretiminde yetersiz kaldığını Yunanlı araştırmacılar da hiçbir ölçme çalışması yapmaksızın peşinen kabul etmektedirler (Kanakidou, 1997 s.92vd.).

Öğretim Personeli

Öğretmen konusu azınlık eğitimi için hayati önem taşıyan bir konudur. Öğretmen eğitim öğretimde en önemli değişkenlerden biridir. Kitap değişkeni ilkökullar için çözülmüştür denebilir çünkü programın hem Yunanca ayağı hem de Türkçe ayağında yer alan ders kitapları ile ilgili uzun süredir ileri sürülen eleştiriler ve öneriler dikkate alınarak Yunanca kitaplar, Yunancayı ikinci dil olarak öğretmeyi amaçlayan bir niteliğe kavuşturulmuş, Türkçe kitaplar için de onay verilmesiyle çok önemli bir sorun ortadan kaldırılmıştır. Ancak öğretmen sorunu daha doğrusu donanımlı ve nitelikli öğretmen sorunu her zamankinden daha fazla gündemdedir. Resmi makamlara göre Türkçe programı uygulamakla görevli öğretmenler konusunda sorun yoktur. Fakat gerçek resmi açıklamaların yansıttığı kadar sorunsuz değildir.

Bugün azınlık okullarında dört tip öğretmen vardır. Görev yapan öğretmen kadrosu değişik okullardan mezun olmuş öğretmenlerden oluşmaktadır. Birinci grubu “*formasyonlu*” öğretmenler olarak adlandırılan ve Türkiye’deki Öğretmen Okullarından mezun Batı Trakyalı öğretmenler oluşturmaktadır. 1951 Antlaşması çerçevesinde Türkiye’de eğitim gören ilkökul öğretmenleri 1960’da ilk mezunların verilmesiyle 1960 –61 öğretim yılında göreve başlamışlardır. Bu öğretmenlerin maaşları sözleşmeli olarak çalıştıkları okullar tarafından ödenmektedir. Bu öğretmenler Türkiye’de eğitim almış olmaları nedeniyle eğitim yetkilileri tarafından iyi karşılanmamışlardır ve resmi çevreler kendilerine hep şüphe ile yaklaşmışlardır. Öğretmenlerin bir bölümü Albaylar Cuntası (1967-74) döneminde görevden alınmıştır (Aarbakke, 2000 s.146 ve Oran, 1991 s.144). Konu ile ilgili yapılan araştırmalara göre 1973 (Oran 1991:144) bir başka kaynağa göre 1971 (Gündem 81/07.04.1998¹²) yılından bu yana Türkçe ve Yunanca eğitim yapan ikidilli azınlık okullarında Türkiye’deki bir öğretmen okulu ya da eğitim fakültesi bitirmiş hiçbir Batı Trakyalı öğretmene çalışma izni verilmemiştir. Bunun istisnasını özel hukuka göre düzenlenmiş iş akdi ile Gümölcine ve İskeçe’deki azınlık ortaokul ve liselerinde 2000 yılından sonra çalışmaya başlamış sınırlı sayıda Türkiye çıkışlı Batı Trakyalı öğretmen oluşturmaktadır.

İkinci tip “*formasyonsuz öğretmenler*” olup, bunlar herhangi bir öğretmenlik eğitimi görmemişlerdir. Bu kişiler Gümölcine ve Şahin’de bulunan iki Medreseden ya da ortaokul veya lise

¹¹ Ders programında bir Azınlık ilkökulunun ders programı göz önünde bulundurulmuştur. Başka bir Azınlık ilkökulunun ders programında ise 4, 5, 6. sınıflarda Müzik dersi ve Teknik dersinin olmadığı gözlenmiştir.

¹² Gündem Gazetesi Gümölcine’de çıkan haftalık bir gazete.

mezunu olup şu ya da bu şekilde atanmışlardır ve bir öğretmen olabilecek düzeyde yeterli donanıma sahip oldukları söylenemez. Bunların maaşları da Azınlık tarafından verilmektedir.

Üçüncü grubu ise 1951 Kültür Antlaşması ya da 1968 Protokolü kapsamında Türkiye'den "kontejan öğretmeni" adıyla gönderilen Türk vatandaşı öğretmenler oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerin sayısı oranında Yunan vatandaşı öğretmen de İstanbul'daki Rum Azınlık okullarında görev yapmaktadır. İstanbul'daki ihtiyacın Rum Azınlığının nüfusundaki düşmeye paralel olarak azalması ile Batı Trakya'daki okullarda görev yapan bu tip öğretmenlerin sayısı da oldukça azalmıştır ve 2001-2002 yılı resmi verilerine göre ilkokullardaki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğretmen sayısı 7 dir. Bu öğretmenler iki ülke arasındaki ilişkilerin seyrine bağlı olarak bazen vize işlemlerinin amaçlı olarak geciktirilmesi sonucunda, çoğu zaman öğretim yılının ikinci yarısında göreve başlayabilmekteydi. Son dönemde ikili ilişkilerin iyi olmasından dolayı zamanında geldikleri gözlenmektedir.

Son grubu ise "Selanik Özel Pedagoji Akademisi" mezunu öğretmenler oluşturmaktadır. Bu öğretmenler Yunan devlet memuru statüsündedir ve bugün programın Türkçe ayağının okutulmasında sorumluluğun neredeyse tümü kendilerine verilmiştir denebilir. Bu öğretmenler Azınlık Yüksek Eğitim başlığı altında da değinileceği gibi, ağırlıklı olarak Gümülcine ve Şahinde bulunan medreseleri bitiren öğrenciler arasından seçilmekte ve bir yıllık bir hazırlık sınıfından sonra iki yıllık bir eğitim almaktadırlar. Bu öğretmenler Azınlık Okulları Koordinatörünün önerisi ile Vali tarafından atanmaktadırlar.

Türk öğretmenler arasında en önemli grubu aşağıda verilen rakamlardan da anlaşıldığı gibi, halk arasında "Akademili" öğretmenler olarak adlandırılan Yunanistan'ın yetiştirdiği öğretmenler oluşturmaktadır. Yunanistan'da sadece azınlık öğrencilerinin devam ettiği ve azınlık ilkokulları için öğretmen yetiştiren tek yüksek öğretim kurumu "Selanik Özel Pedagoji Akademisi'dir" (Eidiké Paidagogiké Akadémiá Thessalonikés-EPATH). Akademi 1990 yılına kadar 307 öğretmen mezun olmuştur (Stathé-Tressou 1997, s.68). Akademi dışında doğrudan azınlık öğrencileri için başka herhangi bir yüksek öğretim kurumu yoktur. Akademi, azınlık eğitim sistemi irdelendiğinde "Öğretmen Sorunu" başlığı altında mutlaka değinilen ve yetiştirdiği öğretmenlerin mesleki alt yapılarının standartların çok altında olduğu iddiaları nedeniyle çok tartışılan bir kurumdur. Bu öğretmenlerin nitelikleri yeterlilik düzeyleri konusunda kendilerine çok ciddi eleştiriler yöneltilmektedir. 1995-96 öğretim yılında azınlık ilkokullarında görev yapan Yunanlı Hıristiyan ve yukarıda yapılan sınıflamaya göre görev yapan Müslüman Türk öğretmenlerin dağılımı şöyledir (Panagiotidés, 1996 s.67).

Tablo 9: Azınlık ilkokullarında görev yapan Yunanlı ve Türk öğretmenler

Yunanlı Öğr.	Batı Trakyalı Türk Öğretmenler			Kontejan Öğr (Türk Vatand.)	Toplam
	SÖPA Mezunları	Türk Öğr.Okulu Mezunları	Formasyonsuz Öğretmenler		
348	247	93	81	9	778

Azınlık okullarında eğitim programının Yunanca derslerini veren Yunanlı öğretmenler Yunanistan'da değişik üniversitelerde bulunan eğitim fakültelerinden mezun olduktan sonra ülke çapında gerçekleştirilen sınavlardan geçerek Batı Trakya'daki azınlık okullarına diğer devlet okullarına atanmada geçerli kurallar doğrultusunda atanmaktadırlar. Ancak azınlık okullarında görev yapacak Yunanlı öğretmenler, Yunancanın yabancı dil olarak öğretimi konusunda ve azınlıklar eğitimi konusunda özel bir eğitim sürecinden geçirilmemektedir. Bu öğretmenler zaman zaman hizmet içi eğitimden geçirilmektedirler. 1995-96 öğretim yılı verilerine göre azınlık ilköğretim okullarında 358 Yunanlı öğretmen görev yapmaktadır (Panagiotidés, 1996 s.67) ve 2341/2.10.1995 sayılı yasanın 1/20 maddesi uyarınca azınlık okullarında görev yapan Yunanlı öğretmenlere özel bir görev tazminatı verilmektedir.

İkidilli azınlık ilkokulları son yıllarda artan bir ivme ile kan kaybı yaşamaktadır. Azınlık öğrencilerinin ikidilli azınlık ilkokulları yerine gittikçe daha çok Yunanca eğitim veren devlet ilkokullarını tercih etmeye başladığı gözlenmektedir. Bu tutum azınlık okullarının, azınlık mensuplarının

gözünde bir itibar erozyonu yaşadığını göstermektedir. 1991-92 yılına ilişkin olarak Batı Trakya bölgesinde egemen dilde eğitim veren devlet ilkokullarına giden Türk öğrencilerin sayısının 10 dolayında olduğu belirtilmektedir (Tsitselikés 1996 s.347). Bir başka Yunanlı eğitimci ve aynı zamanda araştırmacı Mavrommates (2003 s.592) Batı Trakya bölgesinde 7.000 dolayındaki ilkokul öğrencisinden Yunanca eğitim veren devlet ilkokullarına giden Türk öğrencilerin sayısının 100 dolayında olduğunu ileri sürmektedir¹³. Marangos-Kelesides (2004), 2001-2002 öğretim yılı için devlet ilkokullarına giden azınlık öğrencileri için İskeçe'de 44, Gümülcine'de 60 olmak üzere toplam 104 öğrenciden söz etmektedir. Resmi olmayan rakamlara göre devlet ilkokullarına giden azınlık öğrencilerinin sayısı 240 dolayındadır.¹⁴Yukarıdaki rakamlardan anlaşıldığı gibi on yıldan az bir sürede ilkokuldan devlet okullarını tercih eden öğrencilerin sayısı 10'dan 200'ün üzerine çıkmıştır bu da yüzde iki bin oranında bir artış demektir.. Bu gelişme, Yunanca eğitim veren devlet okullarına yönelişin ilkokuldan başlayarak artacağını göstermektedir.

Yunancanın ve devlet okullarının tercih edilmesinin en önemli, belki de tek nedeni azınlık öğrencilerine, Yunan üniversitelerinin kapılarını açan ve neredeyse lise mezunu tüm azınlık öğrencilerine sınavsız sayılabilecek kadar kolay şartlarda üniversiteye girme olanağı sağlayan ve azınlık eğitim tarihinde yeni bir dönemin habercisi olan üniversiteye girişte uygulanan binde beşlik kontenjandır. Azınlık öğrencileri 1995¹⁵ yılında bu yasa çıkartılana kadar yüksek öğrenime devam etme konusunda Türkiye'deki bir üniversiteye gitme alternatifi dışında başka hiçbir seçeneğe sahip değillerdi. Bu onları Türkçeyi daha iyi öğrenmeye itmekteydi ve bu nedenle Türkiye'de üniversiteye devam etmek isteyenler Yunan devlet okullarını tercih etmemekteydiler. Azınlık ilkokullarını bitirdikten sonra ikidilli azınlık ortaokullarına gitmek hem Yunancayı hem Türkçeyi öğrenme fırsatı sunmaktaydı. Oysa bugün Yunan üniversitelerine gitme olanağının doğmuş olması, bu olanaktan yararlanma ve Yunanistan'da bir üniversiteyi bitirme Yunancayı çok iyi derecede bilmeyi gerektirmektedir ve doğal olarak resmi dil Yunancanın bilinmesi başarının olmazsa olmaz koşulu haline gelmiştir. Bu uygulama ile 2003 yılı itibarıyla 1000 dolayında azınlık öğrencisinin Yunan üniversitelerine girme fırsatını yakaladığı belirtilmektedir (Marangos-Kelesides, 2004). İlginç olan uygulamanın daha yeni olmasına rağmen devlet okullarını tercih etmede azınlık üzerindeki etkisinin bu kadar çarpıcı boyutta olmasıdır. Uygulamanın azınlık üzerinde ve azınlığın Yunanistan'daki azınlık okulları ile devlet okullarına dönük tercihlerinde hatta Yunanistan ya da Türkiye'deki okullar arasında tercih yapmada bu kadar etkili olması irdelenmesi gereken bir gelişmedir.

Devlet okullarının anılan nedenlerle tercih sıralamasında ön plana çıkması durumu, azınlık ortaokullarına ve liselerine giden öğrencilerin sayısını önümüzdeki yıllarda olumsuz etkileyeceği düşünülebilir. Azınlık ortaokullarında ve liselerinde fen dersleri Türkçe yapılmaktadır. Bu dersleri Türkçe okuyan bir öğrencinin Yunan üniversitelerinde başarılı olmada zorlanacağı göz önünde bulundurulursa, azınlık ortaokul ve liselerinin prestij kaybının kaçınılmaz bir şekilde süreceği anlaşılır.

Azınlık okullarının yıllarca alınan idari kararlar ve yapılan yasal düzenlemelerle özerk niteliğini yitirmesi sonucunda bugün sahip olduğu yapısı ile öğrencilere Yunanistan'da bir üniversiteye devam etmeleri durumunda ideal olan dil düzeyini sağlamaktan uzak olması gerçeği bu okulların gözden düşmesine neden olmaktadır. Bu gelişmeler anadili olan Türkçeye inanılmaz boyutta bir itibar kaybettirmiştir. Yunancanın öğrenilmesinin yüksek öğretime devam etmede kazandığı hayati önem Türkçenin ve anadili eğitiminin kalitesinin düşmesinin yarattığı çok ciddi sakıncaları şu anda

¹³ Yazar 2005 yılında yayınlanan bir çalışmada bu sayıyı 450'ye çıkarmaktadır. İlkokuldan itibaren ikidilli azınlık okullarına değil de tekdilli (Yunanca) devlet ilkokullarına giden azınlık öğrencilerinin sayısı konusunda eğitimin içinde yer alan Türk öğretmenlerle yapılan görüşmelerde aktarılanlara göre devlet ilkokullarına giden azınlık öğrencilerinin sayısı yukarıda belirtildiği gibi 100 değil bunun çok üzerinde. Bu sayının 200'ün bile üzerinde olduğu söylenmektedir. Resmi bir bilgi olmadığı için sayılar spekülasyona açıktır.

¹⁴ <http://www.e21.gr/articles>

¹⁵ Bu karar 2341/95 sayılı yasa ile alınmıştır ve önceleri bu özel kontenjandan sadece düz liselerde okuyan öğrenciler yararlanırken 3 Kasım 2003 tarihinde Bakanlar Kurulu ile %0.5 kontenjandan meslek liselerinde okuyan azınlık öğrencilerinin de yararlandırılmasına karar vermiştir (Rodop Rüzgarı 05.11.2003/138).

gölgelemektedir. Fakat Türkçenin yeterince önemsenmemesi ve öğretimine gereken özenin gösterilmemesinin, Yunancanın öğrenilmesini olumsuz etkilediği gerçeği görmezden gelinmektedir. Eğitim bürokrasisi: “Çocuk okula başladığında anadilini konuşmaktadır, önemli olan onun Yunanca öğrenmesini sağlamaktır.” tezinden hareket etmektedir. Bu sakıncalı bir yaklaşımdır. Bir dili konuşuyor olmayı onu dört temel beceri anlamında bilmekle eşdeğer tutmak bilimsellikle bağdaşmaz. Konuşma dilsel becerilerden sadece biridir. Anlama becerisi olan okuma ve anlatma becerisi olan yazma öğrenmeye dayalı becerilerdir ve bu öğrenmenin gerçekleşeceği yer de öncelikle okuldur.

Yunanistan Milli Eğitim Bakanlığı Yunancanın azınlık okullarında yeterince öğrenilemediğinden hareketle yukarıda sözü edilen “Müslüman Çocuklarının Eğitimi” projesi ile 2000 yılından beri başlattığı uygulama ile programın Yunanca ayağını daha verimli ve işlevsel kılmaya çalışmaktadır ancak aynı duyarlılık anadili Türkçe için de gösteriliyor demek olanaksızdır. Yunanlı öğretmenler bu proje kapsamında hizmet içi eğitime tabi tutulurken aynı hizmet Türkçe programı yürüten öğretmenler için verilmemektedir. Ortaokul 1. sınıf öğrencileri üzerinde 2002-2003 öğretim yılında yaptığımız bir araştırma ilkokullardan mezun öğrencilerin yaşları ile orantılı bir dilsel gelişim göstermediklerini ortaya koymuş ve okuma anlama ile yazılı anlatım becerisinde gerek anadilleri Türkçe gerekse ikinci dilleri Yunancada çok düşük bir performans sergilediklerini ortaya koymuştur. Türk azınlık bugün üzülen belirmek gerekirse ikidilli azınlık ilkokullarının eğitim kalitesinin yükseltilmesi için çok ciddi bir çaba sarf etmemektedir. Kolay olanı seçmek ağır basmaktadır ve veliler bu okulların işlevsel ikidilli öğrenciler yetiştirecek bir modele sahip olmasına rağmen bunu neden gerçekleşmediğini sorgulamak ve bunun sağlanması için çalışmak yerine çocuklarını egemen kültürün dili olan Yunanca eğitim veren okulları tercih etmektedirler. Bu yüzden yakın bir gelecekte köylerdeki azınlık ilkokullarının öğrenci yokluğundan kapanmaya başladığına tanık olunacaktır.

Kaynaklar

- 📖 Aarbakke, V., (2000) “The Muslim Minority of Greek Thrace” Ph. D Thesis University of Bergen, University of Bergen Press, Norway.
- 📖 Batı Trakya Türk İlkokulları Müfredat Programı, (1963) Akın Gazetesi Yayını, Komotini (Gümülcine).
- 📖 Baker, C. (2001), *Heisagogé stén Diglossia kai Diglossé Ekpedeúsé* (İkidilliliğe ve İkidilli Eğitime Giriş), (çev. Arhontoula Aleksandropoulou) Gutenberg Yayınları, Atina.
- 📖 Baker, C.(1997), Bilingual Education in Ireland, Scotland and Wales in Bilingual Education, edited by Jim Cummins and David Corson, *Encyclopedia of Language and Education : V. 5. Bilingual Education*, Kluwer Academic Publishers, London.
- 📖 Baltiotés, L., (1992) “*He Hekpedeúsé tés Meionotétas tés Thrakés*” (Trakya'daki Azınlığın Eğitimi), *Periodiko Ekpedeutiké Koinotéta* içinde, sayı:15, s.18 vd.Atina.
- 📖 ----- (1997) “*Helleniké Dioikesé kai Meionotiké Ekpedeúsé sté Dytiké Thraké*” (Yunan Yönetimi ve Batı Trakya'da Azınlık Eğitimi), *To Meionotiko Fainomeno stén Ellada* (Yunanistan'da Azınlık Olgusu) içinde s. 315-348, Kritike Yayını, Atina.
- 📖 Baltiotés, L.,-Tsitselikés K., (2001), *He Meionotiké Ekpedeúsé tés Thrakés* (Trakya'daki Azınlık Eğitimi), Sakkoula Yayınları , Atina.
- 📖 Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği Ve Batı Trakya Azınlığı Yüksek Tahsililer Derneği, (2002) *Trakya'da Azınlık Eğitimi, 2002 Yılında Çözüm Arayışları İçin Yeni Bir Perspektif*, Bülten, Komotini (Gümülcine).
- 📖 Frangoudake, A., (2004) Anna Frangoudake ile “Müslüman Çocukların Eğitimini Destekleme Programı Konusunda bir Söyleşi” *Azınlıkça Dergisi*, Kasım sayısı içinde, s.70-75, Komotini (Gümülcine).
- 📖 Görgü, Ali N.,(1996) “Avusturya İlkokullarında 4.Sınıfta Eğitim Gören Türk Çocuklarının Türkçe Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine bir Araştırma”, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- 📖 Herrman-Triarhe V., (2000) *He Diglossia stén Paidiké Helikia, mia Psihoglossologiké Prosengisé*, (Çocuklukta İkidillilik, Psikodilbilimsel bir Yaklaşım) Gutenberg Yayınları, Atina.
- 📖 Kanakidou, E., (1996) *To Diglosso Analytiko Programma kai he Parallélé Didaskalia sta Mousoulmanika Skholia tés Dytikés Thrakés* (İkidilli Eğitim Programı ve Batı Trakya'daki Müslüman Okullarında Birbirine Paralel Eğitim), *Syghroné Hekpedeúsé Dergisi*, sayı 89, s.47-54, Atina .
- 📖 ----- (1997) *He Hekpedeúsé stén Mousoulmaniké Meionotéta tés Dytikés Thrakés (Batı Trakya Müslüman Azınlığında Eğitim)*, Hellenika Grammata Yayını , Atina.
- 📖 Marangos, S. -Kelesides, G. (2004) *Apo ta Meionotika Skholia stén Meionotiké Ekpedeúsé, Ekpedeutiké Endaksé” he Provlématikes Opseis ton Diastaseon tés Mathitikés Diarroés kai Skholikés Apotyhiás* (Azınlık Okullarından Azınlık Eğitimine, Eğitim Açısından Katılım mı, yoksa Öğrenci Başarısızlığı ve Okulu Terkin

- Sorunlu Görünümlerinin Ulaştığı Boyutlar mı?) *VI.-Kültürlerarası Eğitim ve Yabancı Dil ya da İkinci Dil olarak Yunanca konulu Uluslararası Kongre "Bildirileri, Patra*
- 📖 Mavrommates, G., (2003) Paratereseis Pano stén Skholiki" Stadiodromia ton Thrakioton Mousoulmanon (Trakyalı Müslümanların Okul Kariyerleri Üzerine Gözlemler), *Hekpedeutikoi Miloun se Hekpedevtikous ya tés Hembiries tous- Hekpedeusé Glossikon Meionotiton* içinde, Paratérétés Yayını, Thessaloniki (Selanik).
- 📖 Mazi-Sella, E., (1999), La Minorite Musulmane Turcophone de Grèce: Approche sociolinguistique d'une communauté bilingue, Trochalia, Atina.
- 📖 Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (1969) Protokol, Türk-Yunan Kültür Komisyonu Ankara-Atina Toplantıları, Ankara.
- 📖 Mümin, M., (1999) "Batı Trakya'da Türkçe yayın hayatı" *Balkan Ülkelerinde Türkçe Eğitimi ve Yayın Hayatı Bilgi Şöleni, Bildiriler*, içinde s..365-374 TDK Yayınları, Ankara.
- 📖 Onsunoglu, İ. (1997) "Kritike stén Meionotiké Hekpedeusé, he Matya tou Meionotikou"(Azınlık Eğitimine Eleştiri, Azınlıktan Birinin Bakışı) *Syghrona Themata* dergisi, Nisan –Haziran sayısı içinde, s.61-64, Atina.
- 📖 Oran, B., (1991), *Türk Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu*, Bilgi Yayınevi, Ankara
- 📖 Özdemir, Ç. M., (1988), "Federal Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitim Sorunları Açısından İkidillilik ve İki Kültürlülük ile İlgili Eğitim Modelleri", yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- 📖 Panagiotides, N., (1996) *To Meionotiko Hekpedeutiko Systéma tés Helladas* (Yunanistan Azınlık Eğitim Sistemi), Gnome Yayını, Aleksandroupoli (Dedeağaç).
- 📖 Papatheofilou, R.,-Vosniadou, S., (1998), He Diakope tes Foitésés stous Mousoulmanous Mathétes (Müslüman Öğrencilerde Eğitimi Terk), *He Hengatalipsé tou Skholiou* (Okulu Terk) içinde, s.189-205, Gutenberg Yayınları, Atina.
- 📖 Tressou, E. (1997) "Mionotiké Hekpedeusé sté Traké : Ta Aitia tés Apotyhias " (Trakya'da Azınlık Eğitimi: Başarısızlığın Nedenleri), *Syghrona Themata*, dergisi Nisan –Haziran sayısı, s.49-53, Atina.
- 📖 Tsitselikes K., (1996) *To Diethnes kai Heuropaiko Kathestos Prostatias ton Glossikon Dikaimaton ton Meionotéton kai he Helliniké Hennomé Taksé*, (Azınlıkların Dilsel Haklarının Avrupa'da ve Uluslararası Düzeyde Korunması Rejimi ve Yunan Hukuk Düzeni) Sakkoulas Yayınları, Atina.
- 📖 -----(1997), "Ta Dikaiomata ton Meionotéton, Apo tén Nomiké Katokhyrosé stén Hefarmogé", (Azınlık Hakları, Yasal Korumadan Uygulamaya), *Syghrona Themata*, dergisi Nisan –Haziran sayısı, s.26-31, Atina.
- 📖 Vakalios, T., (1997) *To Provlima tés Diapolitismikés Ekpedeusés stén Thraké*, Erevna (Trakya'da Kültürlerarası Eğitim Sorunu), Gutenberg Yayınları, Atina.